

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Liber septimus de spiritu pilargyrie

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula

tionem siquidē refectionis. q̄litate q̄z puritatis nostre necesse est immutari. Deinde in gis humilitas ac patiētia cordis adhibenda perpetuo est. atq; intenta aduersus iram vel ceteras passiones p̄diē cautio. **U**bi enī furoris in se derit virus libidinis q̄z necesse est incendium penetrare. Ante omnia vero per uigil necessaria est sollicitudo nocturna. Nam sicut puritas et custodia diei nocturnam preparant castitatem. ita nocturne uigilie cordi pariter et obseruationi diurne statum solidissimum robur q̄z premitunt.

Explicit de spiritu fornicationis liber sextus.

Incipiunt capitula libri septimi de spiritu phylargyrie.

Cap. primum.

Roemium.

- Q**uod perniciosus sit morbus phylargyrie
- ij** Quod nobis in uitijs naturalibus sit utilitas
- iiij** Quod inesse nobis quedam naturalia uicia sine creatoris dicaminiuria
- v** De uitijs que ex naturalem motum nostro uicio contrahunt.
- vi** Receptus semel phylargyrie morbus q̄z difficile pellatur.
- vij** Quibus uitijs phylargyria generetur. vel quantum malo rum sit eadem p̄creatrix.
- viii** Quod phylargyria omnes uirtutes impediatur.
- ix** Quod monachus habens pecunias in cenobio permanere nō possit
- x** Quem phylargyrie laborem subeat desertor monasterij. qui an̄ plenissimis operibus murmurabat
- xi** Quod occasione custodiēde pecunie feminarum contubernia requirantur
- xij** Exemplum cuiusdam tepidi monachi phylargyrie laqueis obligati.

- xij** Quid conferant seniores iunioribus in denudatione uiciorum.
- xiiij** Quibus exemplis morbus phylargyrie triplex esse doceatur.
- xv** Male renuncians a non renuncians ante quo differat
- xvi** Cuius testimonij se colore tueantur qui exui facultatibus suis nolunt
- xvij** De renunciatione apostolorum et ecclesie primitiue
- xviii** Quod si apostolos imitari uelimus non debeamus nostris definitionibus uiuere sed illorum exempla sectari
- xix** Sententia sancti Basilij epi aduersus syncretium
- xx** Quod ignominiosum sit a phylargyria superari.
- xxi** Quemadmodum superanda sit phylargyria
- xxij** Quod possit quis etiam non habens pecunias phylargyrie iudicari.
- xxiiij** Exemplum de iuda.
- xxiiij** Quod phylargyria nisi nuditate uinci non possit.
- xxv** De exitu ananie et saphire et inde quem phylargyria impellere debent.
- xxvi** Quod phylargyria lepram anime inferat spiritalem
- xxvij** Testimonia de scripturā q̄b̄ perfectionem desiderans edocet nō resumere que renuncians abdicauit
- xxviii** Quod aduersus phylargyriam uictoria non aliter possit nisi nuditate conquiri.
- xxix** Quemadmodum possit nuditas a monacho sustentari
- xxx** Remedia contra morbum phylargyrie.
- xxxi** Quod non possit quis phylargyriam vincere nisi in cenobio perseverans. et quemadmodum possit ibidem permanere.
- Explicit capitula.**

Liber VII. de spiritu philargyrie

Incipit liber septimus de spiritu philargyrie.

Lap. primum

Quartus no

bis confictus est aduersus philargyriam quam nos amores pecuniarum possumus appellare. peregrinum bellum et extra naturam. nec aliunde in monacho sumens principium. quia de corrupte ac torpide mentis ignavia. et plerumque initio abrenunciationis male arrepto. et erga deum tepido amore fundato. Cetera namque viorum incitamenta humane inserta natura. velut ingenua videntur in nobis habere principia. et quodammodo inuiserata carni. ipsaque propemodum coeua natiuitati discretionem boni malique proueniunt. et licet prima arripiant hominem. longo tamen labore vincuntur.

De pernicioso sit morbus philargyrie La. ij.

Nec vero morbus posterius superueniens et extrinsecus accedens anime. quanto facilius caueri potest ac respici. tanto neglectus et intromissus semel cordi sit perniciosior cunctis difficiliusque pellitur. Malorum namque omnium efficitur radix. multiplices fructificans fomites viorum.

Que nobis in vitis naturalibus sit utilitas Lap. iij.

Conputa carnis simplices motus. nonne videmus non solum in pueris in quibus adhuc innocentia boni malique prouenit discretionem. verum et in parvulis atque lactentibus. Qui cum ne initium quidem vilius libidinis in semetipsis habeant. motus carnis naturali incitamento sibi inesse designant. Ite quoque aculeos truces nonne similiter in parvulis iam vigere conspiciunt. et antequam patientie virtutem agnoscant. iniurijs eos cernimus commoueri. et verborum sentire etiam pro iocum iniurias ar

rogatas. ac nonnunquam cum desint vires. voluntas tamen ultionis ira instigante non desit. Nec hoc dico quod vocem naturam conditionis in culpam. sed quod asseram motus hos qui procedunt ex nobis quosdam quidem utilitatis causa nobis insertos. quosdam vero negligentie vitio ac male voluntatis arbitrio extrinsecus introductos. Hi namque quos supra diximus motus carnales ob reparacionem sobolis et posteritatis propaginem suscitandam. utiliter sunt corpori nostro pro uidentia creatoris inserti. non ad perpetranda stuprorum flagicia et adulteria que legem etiam auctoritate damnant. Ite etiam aculeos nonne saluberrime nobis intelligimus attributos. ut nostris vicijs et erroribus irascetes. virtutibus potius ac spiritalibus studijs occupemur. omnem charitatem deo. et patientiam nostris fratribus exhiberes. Tristitiaque quod utilitas quanta sit nouimus. que inter cetera vicia cum in contrarium affectum est. mutata connumeratur. Est enim et secundum dei timorem per necessaria. et secundum seculum admodum pernicioiosa. ut docet apostolus dicens. Que enim secundum deum est tristitia. penitentiam ad salutem stabilem operatur. seculi autem tristitia mortem operatur.

Quin esse nobis quedam naturalia vicia sine creatoris dicimus iniuria Lap. iij.

Non ergo si dixerimus hos motus a creatore insertos nobis ex eo culpabilis ille videbitur. si nequiter his abusi maluerimus. eos ad noxia potius ministeria retorquere. et velimus pro infructuosis et secularibus lucris. non pro salutari penitentia et viorum correctioe tristari. vel certe si non nobismetipsis utiliter. sed contra interdictum domini nostris fratribus irascamur. velut si ferrum quis ad necessarium et utile ministerium contributum ad necem voluerit in fontium retorquere. non ex hoc infamabit materie proditor. si quod ille ad usum bonum vinendi aptum ac necessarium prestitit. iste hoc usus est ad nocendum.

E

De vitijs que extra naturalem motum nostro vicio contrahuntur. **Cap. v.**

Quimus tamen quedam vitia sine vlla precedete naturali occasione concrefcere. fz soli? corrupte ac male voluntatis arbitrio. vt est inuidia ipsaq; etiam philargyria. q; cu; nulla habeat in nobis de naturali insti-ctu principia. extrinsecus cotrahuntur. Que tamē quantū facilia sunt ad cauē- dum 7 oportuna ad declinandum. tātū occupatam mentem latq; possessam mise-ram faciūt. vixq; ad sanitatis concedūt remedia puenire. siue qd a dño nō merē- tur curari celeri medicina qui ab his san- ciati sunt que vñ ignorare vel vitare vñ facillime vicere potuerūt. vel certe quod male fundati virtutum structuram 7 p- fectionis suscipere culmen indigni sunt.

Receptus semel philargyrie morbus q; difficile pellatur

Cap. vi.

Quamobrem nulli vilis despe-ctusq; videatur hic morbus. q; sicut potest perfacile declinari. ita si quemq; possederit ad sanitatis re- media vix puenire concedit. Receptacu- lum nanq; est viciozū malozūq; omniū radix. 7 inextricabilis nequitie fomes ef- ficitur dicente aplo. Radix oim malozū est philargyria. id est amor pecunie.

Quibus vicijs philargyria ge-neretur. vel quantoz malozūm liteadem pcreatrix **Cap. vii.**

Hec igitur cū remissa 7 tepidaq; possederit monachi mentē. pū- mitus eū in exigua summa sol- licitās. in istos quosdam 7 velut rationa- biles ei colores ob quos vel reseruare sibi aliquid pecunie debeat vel parare de- scribit. Nam 7 ea que prebent in mona- sterio queritur non esse sufficientia. et sa- no robustoq; corpore vix posse tolerari. Quid faciendum si valitudo mala car- nis emerferit. 7 reconditum nō fuerit ali- quid peculiare quo sustentet infirmitas.

Prestitutionē mōasterij eē ptenūē 7 negli- gētiā erga egrotātes maximā. Si pūū aliquid non fuerit quo cura corpori va- leat adhiberi misere esse moriendū. Im- etiam vestimentū non sufficere qd pbet- nisi. pcurauerit vnde sibi aliud valeat ex- hiberi. Postremo nec diu posse in eodē loco vel monasterio cōmorari. et nisi pa- rauerit sibi viatici sumptus. euecti oīs q; transmarine mercedem. nō posse cu; vo- luerit transmigrare. et necessitate inopie coartatum. laboriosa 7 ac miserabile abs- q; vllō profectu vitam ingiter toleratu- rum. inopem se q; semp ac nudum nō si- ne imperio aliena substantia sustentan- dum. Itaq; cum huiuscemōi cogitatio- nibus laqueauerit mentem. qualiter vñ saltem denarium acquirere possit cogi- tar. Tunc peculiare opus quod exerceat abbate in seio sollicita mente perquirat. Qd vendens clam et optato tandem po- titus nummo. qualiter eū duplicet acq; vehementiusq; torquetur. vbi reponat cui vñ illum credat ambiguus. Deinde quid ex eo coemere. qualiq; eum cōmer- cio valeat duplicare. cura grauiore dis- tenditur. Cūq; illi 7 hoc ex voto cesse- rit. amidior fames ac crescit auri. tātoq; vehementius suscitatur. quanto etiam summa lucri maior a pponitur. Cum pe- cunie etenim incremento rabies cupidita- tis augetur. Tum deinde vita longena pmittitur. senectus incurua. infirmitates diuersaq; prolige. que nisi maior sum- ma in iuuentute fuerit preparata tolera- bili in senecta non possint. Agitur itaq; infelix aīma serpentinis nexibus obliga- ta. dum materiam male peretā nequio- re cura concupiscit augete pestem sibi q; dirius inflammetur ipsa parturiens. to- taq; lucri cogitatione possessa. nihil ali- ud respicit cordis intuitu q; vnde pecu- niam parare valeat. p quā possit de mo- nasterij disciplina q; totius euolare. nul- lam exhibens fidez vbi potuerit nummi spes aliqua refulgere. Pro hac nō men- dacij. non periurij. non furti facinus ad

De spiritu philargyrie

mittere pho: rescit non fidem frangere. nō iracundię noxiō furore suppleri. Si quoq; a spe questus deciderit. nō honestatis nō humilitatis moduz transcendere ptimescit. fitq; ei poia vt alijs venter. ita huic aurū z spes lucri p deo. **U**n̄ beatus ap̄lus huius morbi noxia venena p̄spiciens nō solū eam radicē esse oīm malo z verū etiam idolozū seruitutē pronūciavit dicens. Et auaricia qđ in greco dī philargyria q̄ est simulacrozū fuitus. Lēnis igit ad quantaz latem rabies h̄ p̄ qđus singulos crescat. vt etiā idolozū vel simulacrozū seruitus apli voce p̄nūciatur. eo qđ figura dei z imagine pretermissa. quā deuote seruiens deo imacula tam in semetip̄o debuit custodire. hōim figuras impressas auro diligere. p̄ deo maluit z ueri. **¶** Philargyria oēs virtutes impediāt.

La. viij.

Talib; igitur recessionuz p̄fectibus in deterius crescēs. nullaz deinceps hūilitatē. nullā charitatē nullā obediētię nō dicā. h̄tutē h̄ ne vmbriā qđ de h̄tutē retinere ptētus. indigetur ad oia. z ad singula opa murmurat atq; suspirat. Nullaz iam reuerētia reseruata. velut equus durissimus ad p̄cipitiū fert infrenis. nec victu quidiano nec solito indumento ptentus. nō se diuiti h̄c toleraturū esse testat. Deū qđ nō ibi solūmō eē. p̄clamat. nec salutē suam in illo tm̄ loco esse conclusam. **U**n̄ si qđ se non celerius asportauerit se piturū. p̄tinus grauitur ingemiscit.

¶ Monachus habens pecuniā si cenobio p̄manere n̄ possit.

Itaq; instabilitatis. **La. ix.** suę viaticū h̄ns nūmos. in q̄z p̄sidio alaz sibi instar aptauit. iamq; ad trāsmigrandū paratus in solē. ter ad oia p̄cepta respōdet. z tāq; p̄egrinū extraneūq; se gerens. quęcūq; indigentia correctione perspexerit. negligat atq; contemnit. Cūq; furtim possideat recōditā pecuniā. nec calciamenta q̄

tem ac v̄stimenta se habere p̄queritur. dāriq; sibi tardū indignat. Ac si forte dispensatione senior ei p̄us q̄ nihil penitus habere cognoscit. aliqd hōiū fuerit impartitū. maiorib; irē stimular descendit. seq; despici veluti extraneū putat. nec ad vllū opus manus suas accommodare ptentus. resp̄ndit oia q̄ necessario fieri mōasterij compellit vtilitas. Deinde occasiones quib; offendi vel irasci debeat studiose p̄quirit. ne leuit motus de cenobij disciplina videat exire. Nec solus tm̄ transmigrare ptentus. ne tāq; suo vicio deservisse credat. quātos potuerit susurrationib; clādesinis deprauare nō desinit. **¶** **¶** Si etiā temporā speritas itineris seu navigationis ei intercluserit cōmētum. p̄ omne illud tps suspenso anxioq; residens corde tristitias serere vel excitare nō cessat. discessus solatiū z excusationem leuitatis non se alit̄ credens qđ nota vel macula monasterij reperturum.

¶ Quē philargyrie laborem subeat desertor mo nasterij qui an̄ pro leuissimis opibus murmurabat.

La. x.

Sic itaq; facib; pecuniaz suarum magis ac magis accēsus. q̄ posse nunq; monachū vel in monasterio residere vel viuere sub reglę institutione p̄mittit. Cūq; ep̄inde eū velut feralē qđdam bestia de cetū gregi segregans. pecus oportunū p̄de destitutiōe sodaliū fecerit. z deuoratiōi facillē p̄ternū p̄uatiōe reddiderit. eū qui p̄ opa mōasterij lenia exercere despererat. die ac nocte spe questus infatigabilē laborare cōpellit. nō orationū solennia. nō ieiuniorū modū. nō vigiliā z regulā custodire p̄mittit. nō honestaz intercessionuz explere officia sinit. dum mō v̄l auaricia rabiem satiare vel quotidianis v̄sibus possit occurrere. cupiditatē ignē dū acquirendo extinguendum credit accēsens. **¶** Occasione custodiende pecunię feminarum contubernia requirantur. **La. xi.**

E 2

Noniam nonnulli pabruptuz precipitium lapsi irrenocabili ruina ferunt ad mortē. 7 non p̄tenti soli possidere q̄s vel nūq̄s habuerant. vel initio malo referuauerāt pecunias inq̄runt p̄tuberna feminarū. q̄ debeat ea q̄ male cōgesta vel retenta sunt custodire. **L**āq̄ se occupationibz noxijs ac p̄niciosis inuoluūt. vt vsq̄ ad profundū inferi deuoluti. dum acq̄escere illi aplice sentētie renuūt. vt habētes victū 7 vsumētū bis p̄tēti sint q̄ mō asterij frugalitas exhibebat. s̄z volētes diuites fieri incidāt in temptationē 7 laqueū diaboli. 7 d̄sideria m̄ta 7 inutilia 7 nocina q̄ mergūt hoīez ī iteritū 7 p̄ditionē. Radix enī oīm malozū est cupiditas. i. phylargyria. quā q̄dam appetētes errauerunt a fide 7 insuerunt se doloribus multis.

Exemplū cuiusdā tepidi monachi phylargyrie laq̄is obligati.

Lap. xij.

Non ignoro quendā q̄ semetipsum autumat monachū. sibiq̄ qd ē detentē de p̄fectiōe blādīt. q̄ receptū in cenobio. cū a suo moneretur abbate ne reuēteret ad illa q̄ renūcians abdicarat. seq̄ d̄ maloz oīm radice phylargyria terrenisq̄ laqueis eripe festinaret. ac si mallet p̄stinis passionibz emēdari. q̄bus cū ḡuillime singul̄ mōmētū videbat vrgeri. cessaret affectare ea quę ne antea q̄dez possederat. quoz nexū cōpedit ad purgationē vitioz suoz sine dubio p̄uēire n̄ poss̄. truculēto vultu eidē respondere n̄ hesitauit. Si tu habes vñ plimos sustentēs. me similit̄ habere cur phibes. **Quid conferāt seniores iunioribz ī demudatione viciozū.**

Lap. xij.

Non autē nemini videant sup̄flua vel molesta. Nisi enī p̄s exposita fuerint genera vulnēz. 7 origines causq̄q̄ morboz fuerit indagatē. nec infirmis potit adhiberi cōgrua medicinē curatio. nec validis cōferri p̄fecte custodia sanitatis. Naz 7 hec 7 multo bis plura ad instructionem

iuniorū solent a senioribz q̄ innumeros diuisorū casus ac ruinas exp̄i sunt ī colatiōe p̄ferri. Quoz multa sepe numero cognoscentes in nob̄ ita senioribz exp̄nentiū ac reuelantiū. velut q̄ isdē ip̄is q̄z passionibz pulsaret. absq̄ p̄sūsōis n̄z verecundia curabam. cuz 7 remedia pariter 7 causas infestantiū nos viciozū taciā discere. q̄ nos n̄ fratnitatē veritū corp̄ vel obtexim. vel p̄terinimus. s̄z ne forte delapsus liter in man̄ coruz q̄ in b̄ p̄posito min̄ instituti vidēt. patefaciat in experē. q̄ deludantibz sol ac festinanti bus culmen p̄fectionis attingere debent esse cōperta.

Quibus exemplis morbus phylargyrie triplex esse doceatur

Lap. xij.

Triplex itaq̄ est huiusmodi valitudinis morbus. q̄ ab vniūsis patribz eq̄li detestatione damnat.

Annus hic cuius sup̄ius descripsi labē q̄ decipiens miserabiles q̄sq̄ ea q̄ ne antea q̄dem cū in seculo degeant possidebant congregare p̄suadet. Alii q̄ b̄ q̄ in primordijs suę renūciantionis abiecerāt. postea resumere ac rursuz desiderare cōpellit. Tertio q̄ initio malo viciosoq̄ cōtractus 7 ab imp̄fectione incipiens. eos q̄s semel hoc tempore mēt̄ infecerit. paupertatis ac diffidentie timore p̄ferritos. spoliare se cunctū mundi facultatibz non sinūt. eosq̄ pecunias vel substantias quas vtiq̄ renūciantes abijcere debuerant referuantes. ad euangelicā p̄fectionēz nūq̄ p̄uenire concedit. Quarū triū ruinarum exēpla. in scriptur̄ sanctis etiā inuenimus nō leni pena fuisse d̄anata. Naz gieci ea q̄ ne antea q̄dem possederat volens acquirere nō mō gr̄am p̄p̄tētie nō meruit possidere. quā p̄ successionē velut hereditariā a suo habuit m̄grō suscipe. verum etiā ecōtrario eterna lepra sancti helici maledictiōe p̄fundit. Judas autē volēs r̄sumere pecunias q̄s ātea christū secut̄ abiecerat. nō solū ad p̄ditionē domini lapsus ap̄latus p̄didit gradū. sed etiā vitā ip̄am cōmuni exitu finire non

De spiritu philargyrie

meruit eaq̄ biathanati morte cōclufit.
Ananias vero ⁊ saphira refuātes par-
tem quandaz ex his q̄ possederāt-aplico
ore morte mstantur.

¶ Malerenunciāns a nō renun- ciante quo differat.

Cap. xv.

O E his igit qui dicentes renun-
ciasse se huic mūdo. rursus in-
credulitate fracti nudari terre-
nis opib; timēt in deuteronomio mistice
p̄cipit. Si q̄s est hō formidolosus ⁊ cor
de pauido. nō egrediatur ad bellum. va-
dat ⁊ reuertat in domū suaz. ne pauere fa-
ciat corda fratru suoz. sicut ⁊ ipse timo-
re p̄teritus est. Hoc testimonio qd̄ eui-
dentius queso. Nōne māifeste manult
eos scriptura p̄fessionis hō nec initiū si-
bimet vsurpare nec nom̄. q̄ exhortatiōe
exemploq̄ corrupto etiā alios ab euan-
gelica perfectione reuocare. ⁊ infideli in-
firmare terrore. Iubet itaq̄ eis vt disce-
dentes e pugna reuertant in domū suā.
q̄ nō pōt quisq̄ duplici corde bella dñi
preliari. Air enī duplex aīmo. incōstās
est in oībus vijs suis. Et cogitantes fm̄
illā euangelij parabolā eum q̄ cū decem
milib; p̄gredit cōtra regē cum viginti mi-
libus venientem. non posse cōfligere. ad
huc eo lōge posito postulat pacez. i. vt ne
initium qdem renunciātionis arripiāt
potius q̄ tepide eam post exequentes
maiori discrimine semetip̄os inuoluāt.
Melius est ei nō vouere. q̄ vouere ⁊ nō
reddere. Pulcre aut̄ hic cum decem mi-
libus. ⁊ ille cū viginti venire describitur.
Amplior enī vicioz nos impugnātiuz
num̄ est q̄ xtutum. p nob̄ dimican-
tium. Nemo aut̄ pōt deo seruire ⁊ mam-
mone. Nec ponens q̄sq̄ manū suā sup
aratrū ⁊ respiciēs retro. ap̄ ē regno dei.

¶ Cuius testimonij se colore tue-
antur qui exui facultatib; suis
nolunt.

Cap. xvi.

H ergo occasionem auaricie p̄-
sine sibi met̄ intrmittere qua-
dam scripture sancte auctori.

tate conant. Quā viciofioze intellectu i-
terpretantes. apli immo dñi sententiaz
corrumpe atq̄ ad suū desiderij gestū
deprauare. nō suā vitam vel intellectum
scripturarū sensui coaptantes. sed vim
scripturis. p̄ desiderio suę libidis inferē-
tes. p̄sentire eas suis opinionib; volūt.
aiūtq̄ scriptam esse. Beatius est magi
dare q̄ accipere. Cuius interpretatiōe pra-
uissima eueruatam dñi putant illaz esse
sententiaz q̄ d̄. Si vis p̄fect̄ esse. vade ven-
de oia que habes ⁊ da pauperib;. ⁊ habe-
bis thesaurū in celo. ⁊ veni sequere me. Et
arbitrant hoc colore diuitias suas se ab-
ijcere nō debere. beatiores scz semetip̄os
p̄nunciātes. si pristinis suffulti substā-
tijs. alijs q̄ de earū sup̄abundantia lar-
giantur. dñi erubescunt. p̄ christo glorio-
sam cū ap̄lo suscipe nuditatē. nec opere
manū nec monasterij parsimonia vo-
lūt esse p̄tēti. Quib; sup̄est vt aut semet-
ip̄os circūuenire nouerint. ⁊ neq̄ renū-
ciasse huic mūdo diuitijs pristinis incu-
bantes. aut si p̄fessionem monachi re at-
q̄ ope cupiūt expiri. disp̄sis atq̄ abieci-
oib; nihilq̄ ex his q̄b; renunciauerūt re-
seruātes. cū ap̄lo gloriēt in fame ⁊ siti. i.
frigore ⁊ nuditate. ¶ De renunciā-
tionē apostolorū et ecclesie p̄i-
mitiue.

Cap. xvij.

Quasi vero et ille limilit nō po-
tuerit facultatib; p̄stinis susten-
tari. q̄ se non ignobilē etiam in
huius mūdi ordine fuisse testat. cū se as-
serit a natiuitate ciuis romani dignitate
prelatum. si hoc esse ad perfectionem cō-
modius iudicanisset. et illi qui hieroso-
limis cum essent possessores agrorū ⁊ vel
domorū. vendentes omia ⁊ nihil sibi pe-
nitus ex his reseruātes. afferebāt precia
eorum. ⁊ ponebāt an̄ pedes discipuloz.
non potuerint necessitatem corporis sui
facultatibus p̄p̄ijs sustinere. si hoc perfe-
ctius fuisset ab apostolis iudicatum. vel
ip̄i esse vtilius probauissent. sed vniuer-
sas simul abijcientes substantias ma-
luerunt labore proprio vel collatiōe gen-

Liber. VII.

tium sustentari. De quorū sumptu sanctus apostolus ad Romanos scribens. suūq; eis in hoc ministeriū pdicans. ac subtiliter eos ad hanc collationem puocans. ait. Nunc autēz proficiscar hierusalem ministrare sanctis. Complacuit enim macedonię 7 achaię collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt hierusalem. placuit enim eis et debitores sunt eorū. Quonia; si spiritalium eorū participes facte sunt gētes. debent 7 in carnalibus ministrare eis. Ad corinthios q; horum sollicitudinē similiter gerens. monet eos vt ante aduentū suū collationem quazad vsus eorum mittere disponebant sollicitius prepararent. De collectis autem que fiunt in sanctis sicut ordinavi ecclesijs galathie. ita 7 vos facite. Nusquā usq; vestrum per vnam sabbati thesauri cet apud semet ipsum recondens quod ei bene placuerit. vt nō cū venero tūc collecte fiant. Cū autē venero quos probaueritis per epistolas hos transmittam pferre gratiā vestram in hierusalem Et vt eos ad largiorem collationem puocaret infert. Qd si dignum fuerit vt 7 ego eam mecū ibunt id est si talis fuerit oblatio vestra q̄ mea quoq; mereatur psecutione deferri. Ad galathas quoq; cū predicationis misterium cum apostolis partiret. in hoc idē se destinatus a iacobo petro 7 iohāne testatur. vt licet pdicationem susciperet gētium. pauperum tamen qui erant hierosolimis nequa q; sollicitudinem curāq; respueret. qui ppter christū vniuersis rebus suis renunciantes. spontaneā subierant egestatem. Et cum vidissent inquit gratiam dei que data est michi iacobus 7 cephas 7 iohannes qui videbant columnę esse dexterę dederunt michi 7 barnabe societatis. vt nos inter gentes predicarem. ipsi autem in circūsiōne tātū vt pauperū memores essemus. Quā rem omni sollicitudine se testatur implese. dicens. Qd etiam sollicitus fui hoc ipsūz facere. Qui igitur sunt beatores. vtrūz

nam hi qui nuper de numero gentiū congregati. nec pnales euangelicā perfectionem cōscendere ad huc suis substantijs inherabant. in quibus magnus fructus ab aplo ducebatur. si saltem ab idolorū cultura 7 fornicatione 7 suffocatis 7 sanguine reuocati. fidem christi cū suis facultatibus suscepissent. an illi qui euangelice satisficientes sententię crucez dñi quotidie portātes. nihil sibi de proprijs facultatibus supesse voluerunt. Cūq; ipse beatus apostolus vinculis 7 carceribus obligatus. seu vexatione itineris impeditus. 7 ob hoc consuetam victus substantiam parare vt erat solitus suis manibus non occurrens. a fratribus qui de macedonia venerunt supplementū suę necessitatis se asserit accepisse. nam quod michi inquis dicitur. supplerunt fratres q̄ venerunt a macedonia. et ad philippenses ipse referens. scitis eī 7 vos philippenses. quia in principio euangelij quando pfectus sum a macedonia. nulla ecclesia michi cōmunicauit in ratione dati 7 accepti. nisi vos soli quia 7 thessalonicā 7 semel 7 bis in vsum michi misistis. erūt finis istorū sententiā quam mente tepida conceperunt. 7 isti beatores apostolo. q̄ de suis inueniant ei substantijs impartisse. Qd amens quilibet dicere nō audebit.

¶ Si apostolos imitari velim? non debeamus nostris definitionibus viuere sed illorū exempla sectari. La. xviii.

¶ Quā obrē si euangelico pcepto volumus obedire 7 apli ac totū illi ecclesie pmitine. seu patz q̄ virtutib; ac pfectiōi eorum nostris tēporibus successerunt imitatores existere. nō nostris definitionibus acquiescamus. de hoc tepore ac miserabili statu perfectionem nob euangelicam pollicentes. sed illorum sectates vestigia circūuenire nosmetipsos minime studeamus. et ita monasterij disciplina; institutionem q; paritē expectamus. vt in veritate renunciemus huic mundo. nihil ex his que contempsimus infir-

De spū philargyrie

delitate nos retrahente seruantes, quoti-
dianum victum non recondita pecunia
sed opere proprio conquiramus.

Sententia sancti basilij epi ad- uersus syncretium plara. *L. xix.*

Fertur sententia sancti Basilij
cesariensis epi ad quendam p-
lata syncretium, tali quo diximus
teporre torpentem, qui cum renuncia-
diceret huic mundo, quidam sibi de pro-
prij facultatibus seruauit, nolens exerci-
tio manu suarum sustentari, et humilita-
tem veram nuditate et operis comitioe mo-
nasterijque subiectione conquirere, et se-
natorum inquit syncreti perdidisti, et mo-
chum non fecisti.

De ignominiosus sita philargy- ria superari. *Lap. xx.*

Itaque si agonem spiritalem cer-
tare legitime cupimus, hunc quod
pernitiosum hostem a nostris cor-
dibus extrudamus. Quem quantum
superare non magne virtutis est, tantum ab
eo vinci ignominiosum plenumque dede-
coris. A potente enim elidi licet sit in de-
iectione dolor, et gemitus in amissione vi-
ctorie, tamen quodammodo de aduersarij
robore victis nascitur consolatio. Sin ve-
ro et inimicus exilis et genus colluctatio-
nis infirmum, ultra deiectionis dolorem
confusio turpior, et ignominia detrimen-
to grauior infertur.

Quemadmodum superanda sit philargyria. *Lap. xxi.*

O quo hec erit summa victoria
triumphusque perpetuus, ut que-
admodum dicit, nec minuto quod
dem nummo conscientia modachi pollu-
atur. Impossibile namque est eum qui victus
in exigua stipe, cupit semel in corde suo
radice suscepit, non maioris desiderij, pro-
nus incendio conflagrari. Tandem namque mi-
les christi victor ac securus, cumque cupi-
ditatis impugnatione erit externus, donec
initia cupitibus hic nequissimus spiritus in
eius corde non seuerit. Quapropter cum in cun-
ctis generibus vitiorum generaliter hpenem ca-
put oporteat obfuarum in B precipue dil-

gentius puenit paueri. Quod si fuerit in-
tromissum, sua materia pualescescit
sibi met vehemenciora suscitabit incendia.
Idcirco non solum pecunia, et cauenda pos-
sessio, verum etiam voluntas ipsa ab animo pe-
nitus extrudenda. Non est tam effectus phi-
laryrie vitandus est, quam affectus ipsius ra-
dicatus amputandus. Nihil est perditum pe-
cunias non habere, si voluntas in nobis fue-
rit possidendi. **¶ Possit quis etiam
non habes pecunias philargy-
rus iudicari. *Lap. xxii.***

Possibile namque est etiam non habere
pecunias nequeque philargy-
rie morbo carere, nihilque ei pro-
desse beneficium nuditateque cupiditateque vi-
tium relecare non valuit, paupertasque hono-
non pro merito delectatur, et necessitatis
onere non sine cordis languore contentus.
Quemadmodum etiam corpe non pollutos
euangelicis homo pronunciat corde mecha-
tita pecunie que potest mimes sarcinatos,
affectu ac mente cum philargyris perdenari
possibile est. Occasio enim eis habendi de-
fuit non voluntas, que se apud deum solet
magisque necessitas coronari. Itaque festi-
nandum nobis est, ne inuacuum laborum nostrorum
emolumenta depeant. Mirabile namque est
paupertas ac nuditas exitus tolerasse, fru-
ctus vero ea praua voluntate vitio perdidisse.

Exemplum de iuda. *Lap. xxiii.*

Vis nolle que pernitiose que noxie
fomes iste nisi fuerit diligenter exci-
sus, ad eius interitum que eum concepit
fructificet, et omnis generis pulluletram scul-
lis vitioque. Respice iudam apud numero
deputatus, que noluit serpentem huiusmodi caput
letale perterere, quod eius suo veneno peme-
rit, et cupit laqueis irretitum ad quem ar-
rupti precipitum crimine impegerit, ut redem-
ptorem mundi et humane salutis auctorem triginta
argenteis p sua sententia vendere. Qui neque-
que esset ad tam scelestum perditionis facinorose de-
uoluit, si non philargyrie morbo fuisset in-
fectus, nec digne negationis reus sacrilegus
extitisset, nisi per solitum fuisset creditos sibi
loculos compilare. **¶ Philargyria non
si nuditate vici non possit. *L. xxiiii.***

Fomane satq; z euidēs tyranni-
dis huius exemplum. que semel
(vt diximus) anime captiua
te nullam permittit honestatis regulam
custodire. nec vlla questus adiectione sa-
tiani. Finis enim rabiei huius non diui-
tias. sed nuditate cōquiritur. Deniq; cū
hic ipse ob hoc loculos dispensatiōi pau-
perum deputatos suę potestati creditos
accepisset. vt saltem pecuniarum abun-
dantia satiatus concupiscentie suę mo-
dum imponeret. intantum copia earum
in abundantiozem fomitem cupidita-
tis exarsit. vt iam non loculos clanculo
compilare. sed ipm̄ dominū venundare
maluerit. Aniuersas enim diuitiarum
moles. cupiditatis huius exuperat ma-
gnitudo

**De exitu ananie et saphire et iu-
de quem philargyria impellen-
te subierunt.**

La. xxv.

OEniq; princeps apostolorum
his eruditus exemplis. sciens
habentem qui pp̄iam cupidita-
tis frena non posse moderari. nec finem
eius in parua summa magna ve cōsiste-
re. sed in sola virtute nuditatis. ananiā
z saphiram quorū sup̄ius fecimus men-
tionem. quia sibi qui pp̄iam de sua facul-
tate seruauerant. morte multauit. vt in-
feritum quem ille vltro sibi pro reatu do-
minice proditiōis intulerat. hi pro mē-
dacio cupiditatis exciperent. Quanta ī
hoc quoq; facinorū ac lup̄p̄licij similitu-
do concurrat. Ibi nanq; pbilargyriam
proditiō. hic falsitas subsecuta est. Ibi
veritas prodit. hic mendacij crimen ad-
mittitur. Licet enī operis eorū dissimilis
videatur effectus. vnus tamen finis in
vtroq; concurrat. Ille nanq; refugiens
paupertatem resumere quę abiecerat cō-
cupiuit. hi ne fierent pauperes de s̄stā-
tia sua quā aut apostol̄ offerre fideliter.
aut totam dispergere fratrib; debuerāt.
quiddam retinere temptauerūt. Et ideo
vtrob; sequitur mortis damnatio.

quia vtrumq; crimen de philargyrie ra-
dicibus pullulauit. Itaq; si in eos q̄ nō
alienas concupierunt substantias. sed
proprijs parcere temptauerunt. nec ha-
buere desiderium acquirēdi sed reseruā-
di tantummodo voluntatem. p̄cessit tā
seuera sententia. quid censendus de his
qui nuncq; possessas pecunias cupiunt
cōgregare. z nuditatem coram homini-
bus preferentes. affectu concupiscentie
coram deo diuites comprobantur.

**De philargyria lepram anime
inferat spiritalem** **La. xxvi.**

Qui scdm̄ similitudinem Bieq̄
spiritu ac mente leprosi esse no-
scentur. qui mūdi huius cadu-
cas pecunias concupiscens immunde le-
pre contagione respersus est. Per quaz
nobis euidentis reliquit exemplum. om-
nem animam cupiditatis labe pollutaz
spirituali viciorum lepra respergi. immū-
damq; apud dominū perhenni maledi-
ctione reputari.

**Testimonia de scripturis qui
bus p̄fectione desiderans edo-
cetur non resumere que renun-
cians abdicauit.** **La. xxvij.**

Item si p̄fectionis desiderio
dimittens om̄ia secutus es chri-
stum dicentem tibi. vade ven-
de omnia que habes z da pauperibus.
z habebis thesaurum in celo. z veni seq̄-
re me. quid missa super aratrum manu
respicias retro. vt eiusdem voce dñi pro-
nuncieris non esse aptus regno celoz;
Super tectum euangelici culminis sta-
bilitus. quid descēdis tollere aliquid de
domo tua. ex his videlicet que antea cō-
templisti. Constitutus in agro atq; ope-
ratione virtutum. substantia mūdi qua
te renunciāns spoliasti. quid recurrens
niteris reuēstiri. Si vero paupertate p̄-
uentus nihil quod dimitteres habuisti.
multo magis acquirere non debes quod
antea nō possidisti. Ob id enim ita dñi
beneficio p̄parat̄ es. vt expeditio ad eū
nulla pecūia z laqueis impedit̄ accurreres

Verūti nullus in hēgens frangat. nēo est enī q nō habeat qd dimittat. Anū- sis renūciauit facultatibz mūdi. quisqz affectū possidendi eas radicit? apu tauit

Aduersus philargyria victo- ria non aliter possit nisi nudita- te conquiri. La. xxviiij.

Ecce igit? de philargyria pfe- bta victoria. vt parmissime cui? libet stupis in corde nōo residere nō sinam? igniculū. certi qd restinguēdi eum nō habebim? vsteri? facultatē. si qn- tulacūqz scintille hui? in nob materiam fouerim? Quemadmodū possit nuditas a monacho sustentari

Am virtutē nō alias Lxxix retinere valebim? illibatā. nisi in monasterio p sistentes scdm aplm habentes victū z vestimentuz. his contēti fuerimus. Remedia contra morbum philargyrie. Cap. xxx.

Annationez q ananie z saphi- re memorie retinētes. bonescā? aliqd ex his resuare q renūciā- tes penit? abdicare deuonim?. Sicqz qz ptimescam? exempluz. q ob philargyne culpā eterne supplicio lepre multat. z ali- qd ex his q nec an possedim? caueamus acqzrere. Nec nō etiā inde vl meritū vel exitū formidātes. qz qz pecunie resumere quā semel a nob abiecim? tota virtute vi- temus. Sup hec oia p siderātes pditiōz fragilis incertezqz nature nre caueamus ne dies dñi sicut fur in nocte supueniēs maculatā vl vno otolo nra z psciaz dep- hendat. q oēs fructus nre renūciationis euacuat. illud qd in enāgelio diuiti di- ctum est. ad nos qz faciat voce dñica di- rigi. Stulte hac nocte aīam tuā repetit a te. q autē pparasti cui? erūt. Nihilqz de crastino cogitantes. nūqz nos de mo- nasterij disciplina patiamur euelli.

Q nō possit quis philargyria vincere nisi in cenobio perseue- rans. et quemadmodum possit ibidem permanere.

Cap. xxxi

Qd sine dubio neqz pmitte- mur implere. sed ne sub institu- tionis qdem regula pmanere. nisi pns patie virt? que nō aliūde qz de humilitaqz fonte pcedit. in nobis fuerit firma soliditate fundata. Illa nāqz nul- li cōmōtiones nouit inferre. hō sibi il- las magnanimitate tolerare.

Explicit de spiritu philargyrie liber septimus. Incipiūt capi- tula libri octaui de spiritu ire

Roemium. Cap. i.

De his qui dicunt iraz nō esse notā si delinquentibus irascamur. qz zipe de irasci dicatur.

- iiij De his que in deo ex nostre natu- re consuetudine nominantur
- iiij Qualit? de affectibz membrisqz humanis q indēmutabili z in- corporeo deo ascribi legim? sen- tiendum sit
- v Cuius placiditatis monachum esse conueniat.
- vi De iniusta iracundie cōmōtiōe vel iusta.
- vij In quo tantum mō nobis ira sit necessaria. vel qb beati dauid exēplis ira salubrit? assumat
- viii De ira aduersus nosmetipos sus- cipienda
- ix De quo sole dicat? vt nō occidat super iracundiam vestram.
- x De his quoz iracundie ne occa- sus qdem sol isti? modū ponit.
- xi Q bic finis tristitie vel ire sit vt h qd pualet vnusqzqz pficiat
- xij Q ne momentaneā qdem irā lice- at retentari
- xiiij De reconciliatione fraterna
- xiiij Q vetus qz lex irā non tm de effe- ctū sz etiā d cogitatiōe puellat
- xv De supflua secessiōe eoz q ab in- emēdatis moribz non recedunt
- xvi Q tranquillitas cordis nri non in alterius arbitrio. sed in nra- debeat ditione consistere